

Nyanlända elever möter ordinarie engelskundervisning.

En studie om lärarnas syn på arbetssätt och individanpassning.

Av: Susanne Karlsson

Handledare: Kristy Beers Fägersten
Södertörns högskola | Institutionen för kultur och lärande
Examensarbete
Självständigt arbete 1 | Höstterminen 2017
Läraryrket 4-6

Abstract

The purpose of this study is to highlight some of the difficulties that newly arrived pupils can encounter during their ordinary tuition when it comes to learning the English language, and to look at what strategies and processes teachers may use in order to individualize their work for these students. The study should be viewed from a teacher perspective and thus focuses on problems that teachers can perceive and how they try to confront them. In today's multicultural society, where many of the newly arrived students learn English in ordinary classes, it is very important to reveal the problems that can occur and show different ways of how to solve them. My focus has been on strategy and work routine, but I have also looked at other factors such as access to various aids and resources. The study has taken place in two different schools and includes three teachers. The number of newly arrived pupils has varied from class to class as well as their level of knowledge in English. There are students that already are familiar with the English language as well as students for whom the English language is something completely new. Regardless of their English skills one problem remains for both groups: the Swedish language is something that they have never come across before. If it is not possible to have a review in Swedish or when you divide vocabulary that is translated into Swedish only, how will the teacher adapt his teaching?

The methods used to collect the empirical material are based on observations during class and interviews with the teachers as well as questionnaires. Results show that reviews in Swedish alone are very hard and to detect the actual knowledge level of the newly arrived students can be very problematic since they cannot participate in any written tests or exams like the other students. The use of body language and slideshows are methods that are being used by all the three teachers in the study. Differences in resources between the two schools are enormous and that alone has a great impact on how the teachers conduct their work. Directives from each municipality look very different which in turn affects the knowledge the teachers get regarding the newly arrived students' previous school experiences. The importance of equality and customization by considering the newly arrived students' cultural background and mother tongue can clearly be seen in the teachers' way of working.

Sammanfattning

Syftet med denna studie är att lyfta fram några utav de svårigheter lärarna anser att nyanlända kan stöta på under sin inläring av engelska i den ordinarie undervisningen samt vilka strategier och arbetssätt lärarna använder för att individanpassa undervisningen till de nyanländas behov. Studien ska ses ur ett lärarperspektiv och fokuserar alltså på problem som läraren kan uppfatta samt hur de försöker angripa dessa. I dagens mångkulturella samhälle, där många nyanlända elever läser engelska i ordinarie undervisning, är det viktigt att belysa just de svårigheter som kan uppstå och visa på olika sätt hur dessa svårigheter kan lösas. Fokus har legat på strategierna och arbetssätten men jag har även tittat på andra faktorer så som om det finns möjligheter till olika hjälpmedel och olika resurser. Studien har genomförts på två olika skolor och innefattar tre olika lärare. I de olika klasserna som jag har observerat har antalet nyanlända varierat liksom nivån på tidigare kunskap inom engelska. Det finns några som tidigare haft engelska i skolan och andra som aldrig tidigare mött det engelska språket. Oavsett kunskapsnivå så kvarstår problemet att det svenska språket är helt nytt för dem. När engelska läraren inte kan ha en genomgång på svenska eller när man delar ut glosor från läroböckerna som enbart är översatta till svenska, hur anpassar läraren undervisningen då?

De metoder som har använts för att samla in det empiriska materialet baseras på observationer och intervjuer med ämneslärarna samt enkätfrågor. Resultatet visar att just genomgångar på svenska är svårt och att se elevernas faktiska kunskaper är problematiskt då de inte kan skriva prov eller delta i läxförhör på samma sätt som andra elever. Kroppsspråk och bildspel är metoder som används av alla de tre lärarna i studien. Skillnader på resurser mellan de olika skolorna är stora och påverkar även hur lärarna arbetar. Direktiven från respektive kommun ser annorlunda ut vilket i sin tur påverkar de förkunskaper lärarna får om elevens tidigare skolerfarenheter. Vikten av inkludering och individanpassning genom att ta hänsyn till elevernas kulturella bakgrunder och deras första språk är något som syns tydligt i lärarnas sätt att arbeta.

Nyckelord/Keywords:

Nyanlända, ordinarie engelskundervisning, arbetssätt, individanpassning

Innehållsförteckning

Abstract.....	i
Sammanfattning	ii
1. Introduktion	1
1.1 Syfte och frågeställningar.....	2
1.2 Avgränsningar.....	2
1.3 Uppsatsens disposition.....	3
2. Bakgrund.....	3
2.1 Kartläggning av elevens tidigare kunskaper.....	3
2.2 Förberedelseklass eller ordinarie klass	4
2.3 Kunskapskrav.....	5
2.4 Sammanfattning: Nyanlända elevers förutsättningar.....	5
3. Tidigare forskning och teoretisk ram.....	5
3.1 Tidigare forskning.....	6
3.1.1 Thomas och Collier	6
3.1.2 Cummins.....	7
3.1.3 Sammanfattning tidigare forskning.....	8
3.2 Teoretisk ram.....	8
3.2.1 Integrering.....	8
3.2.2 Inkluderande och individanpassad undervisning.....	9
3.2.3 Studiehandedning.....	9
3.2.4 Inläring av engelska som främmande språk.....	10
3.2.5 Sammanfattning teoretisk ram	11
4. Metod	11
4.1 Val av metod.....	11
4.1.1 Frågeformulär.....	12
4.1.2 Observation	12
4.1.3 Intervju	12
4.2 Urval	13
4.2.1 Skolorna, lärarna och nyanlända.....	13
4.3 Genomförandet.....	14
4.3.1 Frågeformuläret	15
4.3.2 Observationerna.....	17
4.3.3 Intervjuerna.....	21
4.4 Etiska överväganden.....	22

4.5 Validitet och reliabilitet	22
4.6 Metodkritik.....	23
5. Resultat och analys	23
5.1 Vilka svårigheter anser lärarna att nyanlända elever möter och hur tar de sig uttryck i ordinarie engelskundervisning?.....	23
5.2 Vilka strategier och arbetssätt använder läraren för att stödja den nyanländas språkutveckling i det engelska språket och på vilka sätt omsätts dessa i praktiken?.....	25
5.3 Hur arbetar läraren med hjälpmedel och resurser för att bemöta svårigheter med undervisningen av nyanlända i ordinarie engelskundervisning?	26
5.4 På vilket sätt arbetar lärarna med individanpassning för de nyanlända eleverna i engelska undervisningen?	28
6. Diskussion.....	29
6.1 Vidare forskning	31
Referenser	32
Bilaga 1	34
Missivbrev	34
Bilaga 2	35
Frågeformulär.....	35
Bilaga 3	38
Grundfrågor inför intervju.....	38

1. Introduktion

Nyanlända kommer till Sverige under olika förhållanden. Det kan vara asylsökande eller barn till arbetskraftsinvandrare men det kan även vara svenska medborgare som bott utomlands och inte tidigare gått i den svenska skolan. Barn som kommit till Sverige innan skolplikten räknas inte in i denna grupp, och inte heller barn som gått i skolan men lämnat för ett tag för att sedan återvända är medräknade. Det är tydligt att nyanländas skolbakgrund ser olika ut (Skolverket 2016, s.11). En elev ska inte anses som nyanländ efter fyra års skolgång här i landet enligt Skollagen¹. Enligt Andersson, Lyrenäs & Sidenhag (2015) har denna tidsgräns ingen större funktion men anses viktig ur andra perspektiv som till exempel att det för eleven kan upplevas jobbigt att anses som nyanländ under en längre tid (s.121). Nyanlända utgör en heterogen grupp vars skolbakgrunder ser olika ut och ofta har de nyanlända inte svenska som modersmål (Skolverket 2016, s.11). Den första tiden för en nyanländ innebär många nya situationer och omständigheter liksom erfarenheter som måste bearbetas. Det har enligt Blob (2004) visat att det är viktigt för nyanlända barn i skolålder att så snart som möjligt komma in i utbildningssystemet för att inte försämra sina möjligheter inte bara när det handlar om utbildning utan även för deras integrationsprocess. Vidare tar Blob upp att det ställs höga krav på både skolor och lärare då nivån hos de nyanlända elevernas kunskap varierar stort (s.6).

Alla nyanlända som börjar skolan i Sverige har med sig olika kunskaper och erfarenheter. När de är nybörjare i svenska kan de i många fall få börja i en förberedande klass och sedan i en klass för elever med svenska som andra språk. Hur går man tillväga när det är dags att lära sig engelska? Som lärarstudent, ute på praktik, har jag upptäckt att när läraren undervisar engelska så använder sig läraren av svenska för att förklara, förtydliga eller för att gå igenom glosor. När man har nyanlända elever i klassen som är helt främmande inför det svenska språket och med en helt annan kulturell bakgrund så kan det uppstå svårigheter som behöver lösas, till exempel möjlighet till pedagogiskt och socialt stöd, inkludering i både undervisningen och sociala sammanhang (Stockholms stad 2014, s.6).

Enligt skolverkets allmänna råd om utbildning för nyanlända elever måste lärarna utforma och anpassa all undervisning för att ge stöd till varje elevs förutsättningar och behov (Skolverket

---

¹ Skollagen 2010:800, 3 kap. 12§.

2016, s.28) och i Lgr 11 förtydligas detta med att det ska ske med utgångspunkt i elevernas bakgrund och tidigare erfarenheter, språk och kunskaper (Skolverket 2011, s.8). Detta finns även reglerat i skollagens första kapitel 4§². Vilka strategier och arbetssätt använder då lärarna för att uppnå dessa punkter för just nyanlända elever och vilka hjälpmedel har de att tillgå?

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna undersökning är att synliggöra några av de svårigheter som lärarna anser att nyanlända elever möter när de ska lära sig engelska i ordinarie undervisning och vilka strategier/arbetssätt man som lärare kan använda för att stödja nyanländas språkutveckling i det engelska språket. Utifrån detta syfte kommer jag att undersöka följande frågor:

- Vilka svårigheter anser lärarna att nyanlända elever möter och hur tar de sig uttryck i ordinarie engelskundervisningen?
- Vilka strategier och arbetssätt använder läraren för att stödja den nyanländas språkutveckling i det engelska språket och på vilka sätt omsätts dessa i praktiken?
- Hur arbetar läraren med hjälpmedel och resurser för att bemöta svårigheter med undervisningen av nyanlända i ordinarie engelskundervisning?
- På vilket sätt arbetar lärarna med individanpassning för de nyanlända eleverna i engelska undervisningen?

1.2 Avgränsningar

En del elever som är nyanlända och börjar med engelska läser, i vissa skolor, engelska i nybörjarklasser medan andra läser med ordinarie klass oavsett vilken nivå de ligger på. Jag har valt att fokusera denna studie på de elever som går i ordinarie klass och de svårigheter lärarna anser att dessa elever möter. Studien ska lyfta fram vilka strategier och arbetssätt samt hjälpmedel och resurser lärarna använder sig av för att stödja de nyanlända i deras

---

² Skollagen 2010:800, 1 kap. 4§, *I utbildningen ska hänsyn tas till barn och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt.*

språkutveckling. Jag har alltså inte tagit med elevernas egen syn på vilka svårigheter de upplever utan synvinkeln är enbart lärarnas och min egen tolkning av observationer och intervjuer.

1.3 Uppsatsens disposition

I bakgrundsavsnittet tar jag upp vad skolverket och skollagen säger om individanpassning och om de allmänna råd som finns för undervisning av nyanlända. Sedan följer varför man bör arbeta på ett individanpassat arbetssätt och de problem som kan uppstå med vad tidigare forskning säger. I avsnittet metod tar jag upp hur jag har gått tillväga i min studie och i resultat- och analysdelen presenteras materialet samt utfallet för att sedan avslutas med en diskussion om studien.

2. Bakgrund

För att få en förståelse för vad som krävs när man arbetar med nyanlända elever presenterar jag här vad styrdokumentet, skolverket och Lgr 11 uppger.

2.1 Kartläggning av elevens tidigare kunskaper

När en nyanländ ska börja i skolan i Sverige görs en kartläggning av dennes tidigare kunskap för att kunna anpassa undervisningen. Skolverket betonar vikten av att rätt kompetenser är med under kartläggningen vilket betyder att ämneslärarna bör vara med (Skolverket 2016, s22). Kartläggningen ska ligga till grund för varje undervisande lärares planering och den undervisning eleven får (Skolinspektionen 2014:03).

Kartläggningen sker bland annat för att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper (Skolverket 2011, s.8). Efter att nyanlända har kartlagts hamnar de i den klass som ligger närmast deras kunskapsnivå och med hänsyn till deras ålder. Behöver de extra stöd kan de först gå i en förberedande klass och även få svenska som andra språk.

Vissa skolor har även speciella klasser för engelska men många skolor låter eleverna gå i en ordinarie klass. Detta beror delvis på hur många nyanlända elever som finns på skolan, hur

skolans resurser ser ut och även att många anser att en nyanländ elev behöver inkluderas så tidigt som möjligt i ämnesundervisningen för att inte hamna efter i kunskapsutvecklingen samt att få kommunicera med sina klasskamrater för att på så sätt också utvecklas (Stockholms Stad 2014, s.15).

Ett utav kartläggningens steg är att kartlägga elevens kunskaper i olika skolämnen och det är under denna process som bland annat kartläggning i engelska kommer in. Enligt Ojala (2016) hamnar elever, oavsett resultatet av kartläggningen, oftast i den åldersmässiga årskursen och de nyanlända elevernas kunskaper sätts i andra hand men Ojala påpekar även att elevens mognad är en viktig del och därför kan man inte heller sänka elevers årskurs för mycket (s.25).

2.2 Förberedelseklass eller ordinarie klass

Blobs (2004) översiktsstudie visar att när det kommer till vilka resurser skolorna har skiljer det sig mycket, inte bara mellan olika kommuner utan även mellan skolor inom samma kommun. I vissa skolor finns modersmållärare heltidsanställda och arbetar under ordinarie skoltid medan på andra skolor är de bara anställda ett antal timmar per dag efter ordinarieskoltid. En del skolor har även modersmållärare som resurspersoner i förberedelseklassen (s.21). När en nyanländ senare ska gå över till ordinarie klass så måste man lägga vikt vid behovet av en individuellt anpassad övergång. Här räknas elevens färdigheter i det svenska språket och därmed möjlighet att följa undervisningen (Blob 2004, s.21). Enligt skolverkets nya allmänna råd får nyanlända elever inte gå i förberedande klass på heltid (Skolverket 2016, s.27-28). När nyanlända elever anses ha tillräckligt bra kunskaper i engelska för att kunna följa med i undervisningen sätts de i ordinarie engelsk undervisning, oavsett nivån på deras kunskaper i det svenska språket. Förberedelseklass är inget som en kommun måste anordna utan vissa kommuner väljer istället att direkt integrera nyanlända elever i ordinarie undervisning. Det finns enligt Andersson, Lyrenäs & Sidenhag (2015) olika uppfattningar om huruvida förberedelseklass är en bra lösning. En utav fördelarna är att eleven får en lugn skolstart med möjlighet att successivt lära sig det svenska språket och en utav nackdelarna är att tiden i förberedelseklass har haft en tendens att bli för lång vilket numera är reglerat i skollagen till max två år (s.131-133). Enligt Blob (2004) verkar den form respektive skola väljer framförallt avgöras av det antal nyanlända elever som är aktuella för dylik stödåtgärd. Vid skolor med relativt många nyanlända elever är det vanligare med

förberedelseklasser (s.13). Den viktigaste faktorn i förberedelseklassen är hur undervisningen utformas och i många fall ligger fokus enbart på undervisning i det svenska språket (Andersson, Lyrenäs & Sidenhag 2015, s.131). När en nyanländ börjar i ordinarie klass utgår undervisningen från klassen som helhet.

2.3 Kunskapskrav

Under de övergripande målen i Lgr 11 står det att varje elev ska kunna kommunicera på engelska i tal och skrift samt på något ytterligare främmande språk (Skolverket 2011, s.13). Det finns idag ingen egen kursplan eller kunskapskrav för nyanlända elever. Börjar eleven tidigt i skolan är självklart förhoppningarna att eleven ska nå upp till de kunskapskrav som finns men när en nyanländ börjar senare kan det vara svårt att förstå hur eleven ska hinna med att utveckla det svenska språket så pass fort att den kan följa med i ordinarie undervisning i alla ämnen och utveckla kunskaper i ämnena som når upp till kunskapskraven (Stockholms Stad 2014, s.6). I Sverige räknas engelska som ett obligatoriskt främmande språk men för en nyanländ så blir engelskan ett främmande språk utöver att de måste lära sig svenska som ett andra språk; kunskapskraven är dock likadana som för de elever som har svenska som modersmål.

2.4 Sammanfattning: Nyanlända elevers förutsättningar

Vi vet att nyanlända utgör en heterogen grupp vars skolbakgrund kan se olika ut och att de ofta inte har svenska som modersmål. När man kartlägger deras tidigare kunskaper är viktigt, men detta sker på olika sätt i olika kommuner. Detta är dock avgörande för att kunna anpassa undervisningen efter varje nyanländ elevs förutsättningar och behov för att främja elevens fortsatta lärande. Nyanlända elever sätts ofta i ordinarie engelskundervisning oavsett deras nivå i svenska språket och i vissa kommuner integreras elever direkt in i ordinarie klass utan att först gått i förberedelseklass.

3. Tidigare forskning och teoretisk ram

Att tänka ur ett sociokulturellt perspektiv för denna studie känns passande, för den traditionen tar just upp mångfald med föreställningsvärldar som utgångspunkt och vikten av socialt samspel för lärande och utveckling (Säljö 2014, s.307). Det handlar om kognitivt engagemang och identitetsinvestering. Cummins (2017) använder Vygotskijs utvecklingszon för att visa

hur barn genererar kunskap och förhandlar identiteter, att barn utvecklar sitt språk samt att barns språkutveckling och kognitiva utveckling hör ihop. Utvecklingszonen visar på vad barn kan prestera på egen hand och vad den kan klara av med hjälp av, i detta fall, en lärare. Cummins anser att för att påskynda elevernas kunskapsutveckling bör undervisningen vara kontextbunden och kognitivt utmanande där interaktionen mellan lärare och elev är viktig för elevernas kognitiva engagemang och detta engagemang krävs för att nå skolframgångar. Cummins visar på detta sätt hur eleven kan utveckla en god studiemässig förmåga (s.44). Även Thomas och Colliers (1997) studie gjord i amerikanska skolor visar att den sociala och kulturella omgivningen är en central del i elevernas inläring av språk (s.42).

3.1 Tidigare forskning

Tidigare forskning om hur just nyanlända elever inkluderas och undervisningen individanpassas under ordinarie engelska lektioner är bristfällig eftersom det är ett relativt nytt fenomen. Det mesta handlar om hur nyanlända elever i allmänhet bör inkluderas eller anpassas i skolundervisningen men dessa arbetssätt bör kunna tillämpas även när nyanlända elever är med i ordinarie undervisning. Brunar (2010) belyser hur få studier det finns som undersöker de nyanländas språkinläring, språkutveckling och språkanvändning (s.75).

3.1.1 Thomas och Collier

Thomas och Collier (1997) har gjort en studie i fem olika skolor som omfattade nästan 700.000 elever och genomfördes under en längre period, mellan åren 1982-1996. Studien genomfördes i amerikanska skolor med fokus på elever med annat modersmål än engelska. Resultatet visar att elevernas utveckling i andraspråk, främmande språk samt deras totala skolframgång är väldigt beroende av hur stor tillgång av hjälp de har på sitt modersmål. Studien visar att elever som börjat i den amerikanska skolan mellan åldrarna 8-11 och hunnit få mellan 2-5 års utbildning i sitt hemland behöver ungefär 5-7 år för att komma ikapp övriga elever. Intressant var att yngre elever med annat modersmål, även de som kunde vara födda i Amerika, som först började skolan i Amerika och således aldrig fått undervisning på sitt hemspråk, behövde 7-10 år för att komma ikapp. Detta beroende på att de som skolats i engelskan från början snabbt visat tydliga framgångar och att skolan därefter inte fortsatt med stöd på hemspråket men ju högre upp eleven kommer och ju svårare det blir så faller elevens resultat tillbaka igen.

I studiens resultat finns tre punkter som är speciellt signifikanta och visar på hur eleverna bäst kan nå framgång i sina studier. Den första punkten visar att för att elever med ett annat hemspråk ska nå studief framgångar så bör de få undervisning på sitt första språk så länge som möjligt, helst upp till årskurs 5-6, parallellt med undervisning på sitt andra språk. Flerspråkiga elever, även nyanlända elever, tjänar på att undervisas på båda språken. Den andra punkten handlar om att låta eleverna få använda sina tidigare erfarenheter och sin kulturella bakgrund då språk och lärande förvärvas samtidigt även om det muntliga och skriftliga är en pågående process. Tredje punkten handlar om vikten av att skapa en stödjande lärandemiljö för eleverna med annat modersmål att utvecklas i (Thomas & Collier, 1997).

3.1.2 Cummins

Cummins (2017) har gjort en sammanställning av olika forskningar rörande flerspråkiga elever. Bland dessa finns en forskning gjord i Kanada av Klesmer (1994, se Cummins 2017) som tittade på resultatet av sju olika tester i engelska språket där resultatet analyserades baserat på hur länge eleverna vistats i landet och om deras ålder när de anlant påverkat i vilken takt eleverna nådde betygsnormerna för engelska som kunskapspråk. Resultatet visade att det tar minst fem år för elever med invandrabakgrund att hinna ikapp oberoende av vilken skola de går i eller vilka sociala förutsättningar de har. Det visade sig även att för att eleverna ska hinna ikapp så måste de få kontinuerligt stöd under flera år efter att de tillägnat sig de grundläggande färdigheter i andraspråket som de behöver. Det visade sig även att lärarna ibland kunde överskatta elevernas andraspråkskunskaper på grund av deras flyt i det muntliga språket (Cummins 2017, s. 67-68).

Cummins (2017) tar även upp en svensk studie gjord av Abrahamsson och Hyltenstam (2009, se Cummins 2017) som visar på hur vuxna och barn med invandrabakgrund lär sig svenska. Resultatet av studien visar att vuxna i princip aldrig lär sig behärska ett andraspråk som modersmålstalare och det visade sig även att det inte heller var vanligt bland barn, vilket tidigare antagits. De flesta med invandrabakgrund som får tillräckligt med tid på sig att lära sig ett andra språk kan dock fungera så pass bra med det språket att de kan nå framgång i sitt samhälle (Cummins 2017, s.83).

En studie gjord av Sandwall (2016, se Cummins 2017) tittar på olika aspekter av modersmålsundervisning i dagens svenska skolor. Det visar bland annat att bara omkring hälften av de berättigade eleverna får modersmålsundervisning (Cummins 2017, s.127).

Cummins anser att forskningsresultaten av tvåspråkighet och tvåspråkig utbildning bland annat visar att det finns positiva samband mellan utvecklingen av kunskapsmässiga färdigheter på förstaspråket och motsvarande utveckling på andraspråket (Cummins 2017, s.138).

3.1.3 Sammanfattning tidigare forskning.

Båda studierna visar att det tar flera år för elever med annat modersmål att nå tillräckligt med flyt i ett andra språk eller ett främmande språk för att kunna nå framgångar i sina studier och hur viktigt det är att de parallellt får stöd under flera år på sitt modersmål.

3.2 Teoretisk ram

Viktiga begrepp för inläring av språk för nyanlända elever är bland annat integreringen av nyanlända i ordinarie undervisning, inkluderande och individanpassad undervisning samt studiehandledning. Det är även viktigt att tänka på att nyanlända elever lär sig svenska som andra språk och ibland till och med ett tredje språk och engelskan blir i de flesta fall ytterligare ett främmande språk för eleverna. De nyanlända eleverna måste för de mesta även lära sig dessa två språk samtidigt.

3.2.1 Integrering

För att elever ska kunna lyckas i skolan krävs att de känner sig som en del av den sociala gemenskapen i en trygg miljö. Nyanlända kommer till en klass där eleverna troligen har hunnit skaffa sig band mellan varandra. Ibland deltar de inte mer än under enstaka lektioner. Stockholms Stad (2014) har gjort en kunskapsöversikt som visar att direktintegrering, när en nyanländ elev direkt sätts in i ordinarie undervisning och inte i förberedelseklass, inte automatiskt leder till ökad integration utan snarare leder till att eleverna segregeras under de ordinarie lektionerna (s.7). Enligt Obondo (1999) så är det viktigt, för att nyanlända elever ska lyckas i sina studier, att de känner sig väl till mods och som en del av majoritetssamhället (s.53). För elever som bara deltar under enstaka lektioner kan det vara svårt att lära känna andra elever och för att få till en social integration måste det finnas en planering och ett

ömsesidigt accepterande. För detta krävs att undervisningen fokuserar på de erfarenheter de har med sig, på deras sociala verklighet och på de bidrag de är beredda att ge samt att eleven känner att deras mångfald och identitet bekräftas och deras insatser värderas (Cummins 1997 se Obondo 1999, s.53). Ojala (2016) ger några tips på hur integreringen kan gå smidigare genom att ha ett startkit klart till den nyanlända eleven, fadder och samarbetslekar för att bryta isen (s.43).

3.2.2 Inkluderande och individanpassad undervisning

Enligt Ojala (2016) visar olika avhandlingar på att den sociala inkluderingen av nyanlända elever är svår och även om undervisningen är bra kan eleven inte ta in kunskap och lära sig något om hen mår dåligt (s.47). Dagens mångkulturella klassrum är en mötespunkt för olika kulturer, förmågor och språk där alla elever ligger på olika nivåer. Det är, enligt Cruz-Rus (2015) anledningen till att eleverna behöver arbeta med olika material och på olika nivåer. För att kunna skapa sådana läroprocesser krävs att läraren vet på vilken nivå eleverna ligger för att kunna anpassa innehållet (s.2). När en nyanländ elev kommer till ordinarieundervisning så ska elevens kunskaper, i detta fall inom engelska, ha kartlagts och meddelats till den undervisande läraren just så att läraren ska kunna planera och individanpassa undervisningen.

Ladberg (2009) anser att språk är ett socialt och kulturellt fenomen som inte kan läras utan att eleven ingår i socialt och kulturellt sammanhang. Att lära sig språk, menar Ladberg, är en kombination av bland annat ord och gester och dessa är olika i olika kulturer (s.72). Detta är något som läraren måste förstå då en gest som kan anses vara respektfull i Sverige kan vara precis det motsatta i ett annat land, t.ex. så lär sig svenska barn att titta på vuxna när de talar men i många andra kulturer lär sig barnen att slå ned blicken inför en vuxen. Viktigt är att undervisningen präglas av dialog och interaktion som även inkluderar att den nyanländas röst och tankar blir hörda och på så vis blir inkluderade socialt i klassen (Ojala 2016, s.47).

3.2.3 Studiehandledning

Studiehandledarens uppgift är enligt Ojala (2016) att stötta elevens arbete i skolan genom elevens starkaste språk (s.13). Ojala tar även upp att studiehandledarens roll inte är att agera tolk eller översätta uppgifter även om den uppgiften inte går att ta bort (s.87). Fördelen om en studiehandledare är med i klassrummet är att han eller hon då kan se hur läraren undervisar vilket gör det lättare att svara på ämnesspecifika frågor. Studiehandledaren har då även sett

hur eleven försökt lösa uppgiften och var eleven inte förstått innehållet. Det finns dock självklart fördelar även med att studiehandledning sker utanför klassrummet. Då kan arbetet ske i lugn och ro utan att omgivningen sätter press på eleven (Ojala 2016, s.88). Många gånger är detta inte möjligt då studiehandledaren ofta arbetar på flera olika skolor och enbart kommer till skolan någon timme per vecka. Skolinspektionens rapport (2014:03) visar att samarbetet mellan ämneslärare och studiehandledare hänger på deras initiativ och samarbetsvilja i de verksamheter där studiehandledning endast sker någon timme i veckan och oftast efter ordinarie undervisningstid. Om samarbetet inte fungerar verkar det som om det hänger på att den nyanlända eleven själv tar upp vad den behöver hjälp med (s.22).

3.2.4 Inläring av engelska som främmande språk

Skillnaden mellan andraspråk och främmandespråk är att det senare inte är en naturlig del i vardagen och inläringen kanske är begränsad till enbart ett par lektioner i veckan. Engelska, även om det är ett obligatoriskt främmande språk, anses av många som ett andra språk i svenska skolan. Detta beror på att vi i Sverige omger oss med engelskan genom t.ex. spel, filmer och tv vilket gör att det blir en del i den dagliga omgivningen (Colliander 2008, s.127).

Engelsk undervisning i svensk skola är inriktad på engelska på ett helt annat sätt än de övriga främmande språken, till exempel börjar eleverna tidigt att läsa engelska i skolan, i vissa kommuner redan i förskolan medan ytterligare främmande språk först kommer i årskurs sex. Engelskan har, precis som övriga främmande språk, svenska som stödspråk när det gäller till exempel gloslistor och grammatiska översättningar. Detta utesluter då nyanlända elever som är nya för det svenska språket även om de kanske inte är främmande för engelska språket.

Celik-Korkmaz³ (2013) påpekar att barn lär sig genom sina kulturella och individuella erfarenheter ett andra språk och senare kanske ett tredje. Genom att de gör jämförelser på olika språk så överför de kunskaper i språkstrukturer mellan de olika språken. Att göra denna jämförelse mellan olika språk kan leda till att inläringen av ett tredje språk både underlättas och försvåras. Celik-Korkmaz gjorde visserligen sin studie om elever som lär sig tyska och franska men det gäller oavsett just inläring av ett tredjespråk eller senare språk. Enligt Cenoz (2000) lär sig barn ett tredjespråk på olika sätt; bland annat kan de i vissa fall lära sig andra

---

³ Lektor i engelska vid turkiska universitetet Bursa Uludag. Studien handlade om tredjespråksinläring dock med fokus på tyska och franska.

språk och tredjespråk samtidigt (s.40). När nyanlända kommer till Sverige är det just detta de är tvungna att göra men fokus läggs på att lära sig svenskan.

3.2.5 Sammanfattning teoretisk ram

Genom att fokusera undervisningen på elevernas potentiella prestationer med hjälp av tydliga stöd istället för att koncentrera på deras nuvarande nivå i engelska kan man lägga undervisningen på en lämplig kognitiv nivå. Undervisningen ligger då i utmaningszonen och gör att eleven betraktas som den person de kan bli. När nyanlända elever behandlas som de personer de kan bli får de en ny identitet och definieras av vad de kan nu och vad de kan åstadkomma i framtiden snarare än av sina aktuella begränsningar i skolans språk (Gibbons 2009 se Cummins 2017, s. 61).

4. Metod

Den här studien syftar till att titta på lärarens sätt att arbeta med och stödja utvecklingen av nyanlända elevers kunskap i den ordinarie engelskundervisningen. Kvalitativa metoder används för att det ger en bättre förutsättning för förståelse av utsatta gruppers livsomständigheter och för att förstå andra perspektiv och miljöer (Ahrne & Svensson 2015, s.12). Kvalitativa metoder möjliggör att nå insikt om fenomen som rör personer och situationer i deras sociala verklighet (Dalen 2011, s.11).

4.1 Val av metod

Det empiriska materialet har samlats in genom ett frågeformulär till lärarna, observationer samt en avslutande kompletterande intervju med lärarna då detta är en studie sedd ur lärarperspektiv. Genom frågeformuläret är tanken att jag ska få en bild av vilka svårigheter som läraren anser kan uppstå och med observationerna är förhoppningen att kunna identifiera vilka strategier och arbetssätt som läraren använder för att överkomma dessa samt hur eleven inkluderas i undervisningen och med övriga elever. De kompletterande intervjuerna är för att kunna förstå om en viss händelse bara var tillfällig och om det till exempel finns fler hjälpmedel och resurser som läraren har tillgång till men som inte synliggjordes under observationen.

4.1.1 Frågeformulär

Ett frågeformulär med likadana frågor till samtliga lärare skickades ut innan observationerna för att jag skulle få lite förkunskap om bland annat hur många nyanlända elever varje klass har, hur länge lärarna arbetat och om de tidigare arbetat med nyanlända. Frågeformuläret finns med som bilaga 2.

4.1.2 Observation

När man gör en observation får man chansen att se kroppsspråk och interaktion i den situation som man faktiskt vill undersöka. Det blir enligt Lalander (2015) en etnografisk observation då jag försöker närma mig lärarens perspektiv genom att besöka den miljö de intervjuade arbetar i (s.93). Det finns många olika sätt att observera på beroende på vad det är man undersöker. Eftersom studien tittar på lärarnas sätt att arbeta så har jag i förväg bett om lov att närvara samt att samtliga i klassrummet kommer att se och veta att jag är där. Detta gör det till en öppen observation och lärarna kan ändra sitt beteende vilket i sin tur kan påverka studien (Lalander 2015, s.99). För att få en tydligare resultatbild så gjordes i den här studien två observationer med varje lärare.

4.1.3 Intervju

Vid intervjuer utgör informantens uttalande det som ska tolkas och förstås men enskilda personer kan lätt känna sig utpekade, speciellt om de tillhör en minoritet (Dalen 2011, s.15-16). I denna studie förekommer inga intervjuer med de nyanlända eleverna och tolkningen av studien kommer enbart baseras på det som observeras och vad lärarna berättar om.

Inom intervjumetod finns ett angreppssätt som kallas ”grounded theory” som med Dalens (2011) tolkning utgår ifrån informanternas egna uppfattningar och perspektiv, vilket alltså blir utgångspunkten för analysen. Ett annat centralt begrepp som Dalen tar upp tillsammans med ”grounded theory” är kodningen som sker genom en systematisk jämförelse där forskaren hela tiden letar efter likheter och skillnader (s.50). Eftersom studien innebär en analys av tre olika lärares sätt att se problem och arbeta med individanpassning för nyanlända kommer dessa sätt att jämföras med varandra.

Intervjuerna i studien skedde efter den andra observationen med lärarna och till skillnad från frågeformuläret såg frågorna här olika ut beroende på situation.

4.2 Urval

Vissa skolor har nybörjarklasser i engelska för nyanlända men de allra flesta skolor har inte denna möjlighet och många utav de nyanlända har även tidigare kunskaper i engelska och kan då sättas in i den ordinarie engelskundervisningen. Därför har jag valt att göra min undersökning på två olika skolor som har nyanlända i ordinarie engelskundervisning.

4.2.1 Skolorna, lärarna och nyanlända

Studien genomfördes på två olika skolor inom Stockholms län med elever ifrån årskurs fyra och fem. Tre lärare medverkade genom att svara först på ett frågeformulär sedan genom att låta mig observera deras lektioner två gånger vardera. Efter varje observation genomfördes en kompletterande intervju med lärarna. Alla lärarna har nyanlända i sin ordinarie engelskundervisning men antalet nyanlända varierar i de olika klasserna. Lärarna kommer i denna studie kallas för A4, A5 samt B5 där lärare A4 och A5 undervisade i samma skola i årskurs fyra samt årskurs fem, där av numreringen. Lärare B5 undervisade i en annan skola i en årskurs fem. Alla tre lärarna har lärarexamen.

Lärare A4 har arbetat som lärare i 18 år och är även utbildad svenska som andraspråkslärare. Läraren har tidigare arbetat med nyanlända elever även om hen aldrig fått någon utbildning för detta. Lärare A4 har tre stycken nyanlända i sin ordinarie engelska undervisning av totalt 24 elever. De tre nyanlända eleverna ligger på olika kunskapsnivåer i engelska. Den ena eleven var helt ny i både svenska och engelska medan de två andra eleverna hade bättre kunskap i svenska och viss kunskap i engelska. Av de 24 eleverna har 20 annat modersmål än svenska och engelska.

Lärare A5 tog sin examen år 2013 och har inte tidigare arbetat med nyanlända, inte heller denna lärare har fått någon fortbildning för att undervisa nyanlända. Denna lärare har nio stycken nyanlända i sin ordinarie engelskundervisning och ytterligare två stycken på väg in. Av dessa nio går två stycken fortfarande i förberedelseklass i övriga ämnen utom engelska, bild och idrott. De nio eleverna ligger alla på olika nivåer i engelska, allt från att vara helt ny till att ha tidigare kunskap jämförbar med en elev i årskurs fem. Fyra utav de nio eleverna har viss kunskap i det svenska språket medan två utav dem dessutom är nybörjare i svenska och

där den ena eleven kom till klassen endast tre veckor före min första observation. Samtliga elever i klassen har annat modersmål än svenska och engelska.

Lärare B5 tog sin lärarexamen för 14 år sedan men har aldrig tidigare undervisat nyanlända. Precis som de andra två lärarna har inte lärare B5 fått någon utbildning i att undervisa nyanlända. Denna lärare har endast en nyanländ i klassen som kom till klassen cirka tre veckor innan min observation. Eleven är helt ny i svenska språket men läraren har från kommunen fått reda på att eleven har läst engelska i sitt hemland i fyra år precis som övriga elever i den ordinarie engelska undervisningen.

En sammanställning för att tydliggöra hur varje klass ser ut, hur många nyanlända och elever med annat modersmål samt om läraren har behörighet visas i tabell 1.

Tabell 1. Sammanställning av klasserna som observerades.

Årskurs	5	4	5
Lärare	B	A4	A5
Kön	Kvinna	Kvinna	Man
Lärarutbildad	Ja (2003)	Ja (2000)	Ja (2013)
Antal elever	19	23+1 som bara är med under engelska	23 samt 19 Två årskurs fem som är delade i två grupper.
Antal nyanlända	1	3	9
Antal elever med annat modersmål	3	20	Samtliga elever

4.3 Genomförandet

När observationerna bokades så skickade jag även ut ett frågeformulär till varje lärare som de fick svara på. Detta var för att se vad de tycker är svårt samt vilka resurser och hjälpmedel de har att arbeta med. Frågeformuläret har enbart haft fokus på de utmaningar som lärarna arbetar med för att kunna stödja nyanlända i deras kunskapsutveckling i det engelska språket. Under observationerna har jag bara fokuserat på lärarens arbetssätt, inkludering och individanpassning för nyanlända elever och alltså inte inkluderat andra elever som kanske

även de har behov av extra stöd. Intervjufrågorna ligger till stöd för att klargöra frågor runt observationerna.

4.3.1 Frågeformuläret

Frågeformuläret skickades ut till samtliga lärare via email när tid för första observationen bokades. Detta gjordes för att jag skulle få lite information om lärarna, hur många nyanlända som fanns i klasserna och deras förkunskaper både i svenska och engelska språket.

Anledningen till att jag även tog upp svenska var för att få en förståelse för hur mycket lärarna kan översätta från engelska till svenska under lektionen så att alla nyanlända kan följa med i undervisningen. Jag ville även se hur många av eleverna som hade annat modersmål än svenska eller engelska och om det fanns elever med samma modersmål. Detta skulle visa sig ha betydelse för lärare A5 som hade nyanlända med samma modersmål som andra elever i klassen och på så vis kunde dessa elever hjälpa varandra. I formuläret togs även upp om skolorna erbjöd eleverna engelska för nybörjare eller studiehandledning under engelska undervisningen, vilket visade sig att ingen av skolorna gjorde/hade. Om skolorna hade haft detta skulle följdfrågor till lärarna ha handlat om hur kartläggningen av elevernas engelska kunskaper gått till, vem som gjort den och vem som då beslutat att deras nivå var tillräckligt bra för att följa med i ordinarie undervisning. Istället så visade svaren att de observerade klasserna hade nyanlända i ordinarie undervisning oavsett deras tidigare kunskaper i engelska. Ingen utav skolorna hade studiehandledning under engelska undervisningen.

Med frågeformuläret har lärarna fått uttrycka vad de ser för svårigheter och hur de vill arbeta för att stödja den nyanlända eleven i sin språkutveckling. Formuläret inleds med en ruta där läraren enbart skulle fylla i information om sig själv, antal år i yrket och vilka ämnen som läraren undervisar i samt information om hur klassen är sammansatt med antal nyanlända och elever med annat modersmål. Därefter följde åtta frågor varav de tre första frågorna handlade om det som togs upp i stycket innan. De övriga fem frågorna redovisas nedan.

Frågeformuläret finns med som bilaga 2.

Frågan om *vad lärarna ansåg vara utmanande med att undervisa i engelska för nyanlända* ställdes för att ge förförståelse för arbetet och synliggöra vissa aspekter som kunde vara viktiga för studien. Förutom svar som tog upp sådant som kunde observeras senare som till exempel att översätta texter eller läxförhör så de nyanlända kan följa med i undervisningen,

beskrev lärarna bland annat problem som nyanlända brottas med i allmänhet, social inkludering när de kommer till en stor klass och huruvida läromedel som används är lämpliga för nyanlända eleverna.

På frågan *vilka pedagogiska strategier som lärarna ansåg vara bra för att stötta nyanlända elever i deras inläring av engelska* kom flera bra tips fram som nyutbildade lärare kan ha nytta av. En förhoppning var att få tips och råd på hur jag ska tackla de problem jag misstänker är vanligt förekommande. Något som jag har funderat kring inför min lärarutbildning har handlat om hur svårt det måste vara att möta elever som jag inte kan kommunicera med för att vi faktiskt inte har samma modersmål. Vilka arbetssätt ska jag luta mig emot? Gemensamt för alla de tre lärarna var att de använde kroppsspråket mycket och båda lärarna från skola A arbetade även med bilder. Dessa två strategier synliggjordes senare under observationerna.

När de svarade på om *skolan erbjöd några hjälpmedel eller stödverktyg för de nyanlända* Denna fråga ställdes enbart av nyfikenhet på huruvida lärarna har något stöd uppifrån, från skola och ledning? Vilken hjälp får dom när dom ska möta de nyanlända eleverna för första gången? Det känns viktigt för mig, som nyutexaminerad lärare, att veta vad jag har att vänta mig. I skola B hade alla eleverna i klassen tillgång till Chromebooks och Ipads medan i skola A fanns det inte tillräckligt med datorer för en klass att använda. Lärare A5, som hade flest nyanlända, hade dock fått godkänt att beställa hem Ipads till de nyanlända eleverna hen undervisade. Användandet av datorer eller Ipads underlättar för eleverna så att de själva ska kunna översätta ord eller fraser de inte förstår till sitt modersmål.

Bakgrunden till frågan *behovet av ett annat bedömningssätt än de andra eleverna i engelska* bottnar i det faktum att de nyanlända eleverna har samma kunskapskrav på sig som övriga elever, men saknar samma möjligheter eftersom de inte förstår stödspråket. Jag är väl medveten om att detta blir en politisk fråga eftersom det idag saknas speciella kunskapskrav för nyanlända i engelska. Man skulle kanske kunna ha formulerat frågan lite annorlunda då det dels kan tolkas som en fråga om kraven som finns i Lgr 11 skulle behöva revideras eller hur lärarna själva gör för att synliggöra vad eleverna kan. Lärare A4 påpekade dock vikten av att inte blanda in deras svenska i bedömningen.

I sista frågan på formuläret fick lärarna själva lägga till vad de ansåg om undervisning av nyanlända i ordinarie engelska undervisningen. Här ställde lärare A4 en fråga om hur bra det är för eleverna att lära sig både engelska och svenska samtidigt. Det här är något som jag också funderat kring. Med tanke på att engelska är obligatoriskt för fortsatta gymnasiestudier så måste dom ju lära sig det men det kanske är bra att titta på om det verkligen är så viktigt att sätta igång med det direkt. Bör man kanske vänta till att dom arbetat sig upp till en starkare nivå i svenska? Detta är en fråga som denna studie inte kommer att kunna ge något svar på.

Fördelar som synliggjordes med frågeformuläret var att jag fick svar på bakomliggande faktorer som påverkar undervisningen av nyanlända som till exempel hur mycket förkunskaper lärarna har när det gäller att undervisa nyanlända och vilka resurser skolorna har när det gäller både särskilda engelska klasser, studiehandledning och fysiska verktyg. Detta framgår inte alltid bara genom observationer. Nackdelen är att svaren vid ett frågeformulär blir korta och att jag inte känner till bakomliggande faktorer, men vissa av de frågor som uppstod fick jag senare en chans att få svar på under intervjuerna.

4.3.2 Observationerna

Observationerna av lärarnas arbetssätt, individanpassning och hjälpmedel för att stödja den nyanländas kunskapsutveckling i ämnet skedde under ordinarie engelska undervisning. De nyanlända elever som fortfarande går i förberedelseklass kommer dit för att få sin undervisning i engelska men har övrig undervisning i andra klassrum. Speciellt studerades vilka svårigheter som man kunde se och vilka arbetssätt lärarna arbetar med för att överkomma dessa. Fokus låg även på att se om de nyanlända eleverna inkluderas och interagerar med de övriga eleverna samt om det används några hjälpmedel eller resurser. Under observationerna gjordes anteckningar som skrevs rent för varje observation för att sedan sammanställas i en observationsmall innehållande alla observationer från alla tre lärarna. Observationsmallen gjorde jag i förväg med hjälp av några punkter från Skolinspektionens (2017) råd och väglednings observationsschema. Till skillnad från deras schema använde jag inte värderingar av undervisningen utan fokuserade enbart på vilka arbetssätt, hur eleverna inkluderades och vilka hjälpmedel som framkom under observationerna.

För att tydliggöra om de arbetssätt och teorier när det handlar om att arbeta med nyanlända, som denna studie vill synliggöra, fanns med under observationerna, sammanställdes dessa i nedanstående punkter i tabell 2. Utöver detta tittade jag även på hur mycket svenska lärarna använde sig av under lektionen och varför de gjorde det samt även interaktion mellan elever. Observationerna förklaras närmare efter tabellen.

Tabell 2. Utdrag från observationsschema.

Klassrum	Läraren...	Hur visas detta?
Individanpassning, variation och utmaningar	... anpassar undervisningen till de nyanlända.	Läxförhör där eleverna inte behöver översätta till svenska. Låter eleverna få mer tid på sig genom att få fortsätta arbetet hemma. Förberett häfte med arbetsuppgifter i en annan nivå.
	... ser till att elever i behov av stöd får sådant	Ger eleven tillgång till iPad för att översätta. Låter elever med samma modersmål samarbeta.
Varierar undervisningen	... låter eleverna möta olika typer av medier i undervisningen.	Använder bilder för att förklara ord. Filmvisning med textning först på svenska och sedan på engelska.
Trygg, stödjande och uppmuntrande lärandemiljö	... skapar motivation för olika aktiviteter	Anknyter till aktuella samhällsfrågor eller livet utanför skolan genom att prata om en film det sätt som handlade om mobbing.
Fysiska hjälpmedel	... har tillgång till dessa under lektion	Ipap

		Datorer för arbete med en uppgift.
--	--	------------------------------------

Under min första observation i skola B så satt jag längst bak i klassrummet. Läraren hade skrivit på Whiteboarden på engelska vad eleverna skulle arbeta med under lektionen. När läraren gått igenom detta presenterades jag och eleverna fick en kort förklaring till varför jag var där. Det poängterades att jag var där för att främst titta på hur läraren arbetade. Inför denna lektion hade jag inte i förväg tagit reda på vem som var den nyanlända eleven för att jag ville se om det framkom genom lärarens förhållningssätt, vilket blev synligt väldigt snabbt. Under denna observation fick eleven även använda sig av sin Ipad som hjälpmedel.

Under andra observationen i skola B arbetade eleverna i halvklass. Jag satt denna gång vid ett bord på sidan. Åter igen påmindes eleverna om varför jag var där. Denna gång fick jag se hur läxförhör gick till och om den nyanlända eleven då fått en annan uppgift än övriga elever. Under denna lektion framkom även att eleven inkluderades i grupparbete med de övriga eleverna.

Första observationen i andra skolan hos lärare A4 startade med att jag själv fick presentera mig för eleverna och även här ge en förklaring till varför jag var där och ett förtydligande om att jag var där för att observera läraren. Jag satt längst bak i klassrummet och gjorde här en skiss över hur eleverna var placerade. Detta för att jag inte heller denna gång i förväg frågat läraren om vilka utav eleverna som var de tre nyanlända. Det gick även snabbt att lista ut vilka de var och läraren konfirmerade detta efter lektionen. Även denna lärare hade skrivit lektionsplaneringen på Whiteboarden. Lektionen startade med ett bildspel som var till för att förtydliga ord som eleverna skulle få som läxa. Det var tydligt att bildspelet var riktat till de nyanlända eleverna som var nya på svenska språket då elever med kunskaper i svenska skulle förstått orden med bara ett svenskt ord som förklaring. Lektionen fortsatte med att varje elev skulle skriva ner orden i sitt skrivhäfte för att kunna öva på hemma till läxförhöret. Lektionen var en fortsättning på ett kapitel eleverna läst tidigare.

Andra observationen hos lärare A4 startade med en sång. Den spelades flera gånger och sista gången var det meningen att eleverna skulle sjunga med. Även denna gång satt jag längst bak i klassrummet och förde anteckningar. Efter detta började läxförhöret där läraren sa orden på

svenska och eleverna skulle skriva ner det engelska ordet. Tydligt var att en utav de nyanlända inte kunde följa med och läraren förtydligade då orden med gester. Efter detta fick eleverna lyssna två gånger på den engelska texten och en genomgång av orden med bildspel som stöd visades. Slutet av lektionen gick ut på att arbeta med övningsboken i engelska där eleverna skulle fylla i vad de själva ansåg att de lärt sig och svara på frågor som handlade om texten. Sista övningen handlade om att beskriva ett husdjur.

Vid första observationen hos lärare A5 satt jag igen längst bak och läraren presenterade mig för eleverna precis som de andra två lärarna hade gjort. Även här ritade jag upp hur eleverna satt för att se om jag kunde urskilja vilka utav eleverna som var nyanlända och om läraren hade ett annat förhållningssätt som visade detta. Det var dock inte lika lätt som i de två övriga klasserna. Detta berodde dels på att det var fler nyanlända under denna lektion och dels på att nivåskillnaderna både i svenska och engelska språket varierade mycket mellan de nyanlända eleverna. Två utav de nyanlända kunde jag upptäcka direkt genom att läraren gick fram och förklarade för dessa elever enbart med andra engelska ord och gester. Lektionsplaneringen stod på Whiteboarden och den var skriven på engelska med ett förtydligande i vissa delar på svenska. Den började med ett avsnitt ur serien *Max the movie* som visades via datorn. Filmen visades två gånger. Första gången med svensk text och andra gången med engelsk. Under andra omgången hade läraren delat ut papper där eleverna skulle skriva upp ord eller meningar de inte förstod. Dessa ord togs sedan upp på tavlan och förklarades, först med andra engelska ord och sedan med svenska ord. Under denna observation synliggjordes ett annat arbetssätt än hos de två andra lärarna. Denna lärare var noga med att översätta allt från engelska till svenska även om vissa ord förklarades om med andra engelska ord. Nästa del av lektionen tog upp ett avsnitt i filmen som handlade om mobbning. Här fick eleverna, om de ville, berätta om de upplevt mobbning. Det behövde inte vara att de själva blivit mobbade eller varit den som mobbat utan kunde även var om de sett när det skett eller haft folk runt omkring sig som berättat om deras händelse. Eleverna fick berätta på engelska och läraren tog sedan upp en egen erfarenhet på engelska. Därefter gjorde läraren en kort sammanfattning på svenska.

Andra observationen hos lärare A5 handlade om läsförståelse via ett program på datorn som analyserar elevernas resultat på frågor från texterna och anpassar sedan nivån efter varje elevs nivå. Det uppstod lite svårigheter att få tag i datorer till alla och med inloggningen till

programmet. Trots att programmet anpassar sig självt så var engelskan så pass svår att den inte lämpade sig för elever som är helt nya i det engelska språket. För dessa elever hade läraren istället satt ihop ett häfte med uppgifter.

4.3.3 Intervjuerna

Syftet med intervjuerna var att få svar på frågor som uppstått av svaren på enkäten och under observationerna. Detta för att få förståelse för vilka bakomliggande faktorer som påverkar undervisningen av nyanlända elever som inte synliggörs under observationer. Intervjuerna skedde enskilt med varje lärare efter någon av observationerna. Intervjuerna innehöll öppna frågor för att ge lärarna en möjlighet att berätta så mycket de ville om hur de tänker och känner om arbete med nyanlända i sin ordinarie undervisning. Frågorna som ställdes var inte samma till alla lärarna, men jag använde mig utav en intervjumall som innehöll sex frågor för att kunna sätta igång samtal med lärarna och dessa var samma till alla lärarna. Se bilaga 3.

Första frågan i intervjumallen var om lärarna gör något annorlunda när de nyanlända ska skriva läxor eller prov med tanke på att det ofta sker genom att eleverna ska översätta till eller från svenska språket. Andra frågan handlade om hur det fungerar när de ger läxor med efterföljande fråga om de vet vem som hjälper eleven med läxläsning. Under dessa frågor utvecklades samtalen mot hur de nyanlända elevernas sociala bakgrund ser ut och under vilka förhållanden de kommit hit och lever under nu. Viss information om elevernas tidigare liv och resa hit var knapphändig vilket påverkar lärarens möjligheter att ta hänsyn till elevens tidigare erfarenheter. Lahdenperä (2003) anser att för att inte missgynna elever med annan etnisk bakgrund så måste läraren ta hänsyn till elevernas språk, kultur och erfarenheter för att motivera undervisningen (s.34). Att ta hänsyn till elevens erfarenheter blir i det här fallet svårt då informationen om den är ofullständig. Hänsyn till elevernas språk syntes tydligt i klassen med lärare A5 då han lät nyanlända elever med samma modersmål samarbeta. Under frågan om hur lärarna fått reda på vart eleven låg kunskapsmässigt i engelskan gick samtalet med alla tre lärarna vidare på hur organisering av kartläggning av nyanländas kunskaper går till och organisatoriska skillnader mellan olika kommuner. Näst sista frågan handlade om lärarnas planeringar inför lektionerna med hänsyn till de nyanlända och den sista om lärarna kunde se ifall eleverna kände sig motiverade under engelska lektionen.

Mycket av det som behandlades i intervjufrågorna kommer inte att kunna besvara studiens frågeställningar men är viktiga för att få en förståelse för de bakomliggande faktorer som påverkar undervisningen av nyanlända elever i engelska.

Utöver dessa frågor samtalades det om bland annat tillgången till individanpassat material, möjligheter att se nyanlända elevers faktiska kunskaper och om det stämmer överens med vad kartläggningen har sagt om elevens kunskaper. Allmänna frågor om hantering av nyanlända elever och inlussning till ordinarie undervisning kom även upp samt kontakten med vårdnadshavare och svårigheter som kan uppstå i den kommunikationen. Samtalen handlade även om vilka problem lärarna själva känner att de brottas med, kopplat till bland annat överlämnande av information om elevens tidigare kunskaper, elevens faktiska kunskaper och den tid de fått för att förbereda mottagande av nyanländ till ordinarie undervisning.

4.4 Etiska överväganden

Inför observationerna hade ett informationsbrev skickats ut till respektive lärare att delas ut vid behov till vårdnadshavare för alla eleverna i klassen. Där beskrev jag att jag skulle observera klassen som grund för min c-uppsats och att jag enbart skulle föra anteckningar. Inga namn på elever eller skola kommer att publiceras. Det stod även hur många gånger jag skulle närvara och att jag inte skulle ställa frågor till eleverna. Jag utelämnade medvetet syftet med min studie av hänsyn till att de nyanlända inte skulle känna sig utsatta. Lärarna har inte heller frågats om elevers etniska bakgrund mer än om de har annat modersmål än svenska och engelska. Under observationerna presenterade jag mig själv för eleverna och förtydligade även att jag enbart var där för att titta på läraren.

4.5 Validitet och reliabilitet

Denna studie är gjord i liten skala men jag har varit noggrann med urvalet av klasserna. Samtliga observationer skedde i klasser där nyanlända var med i ordinarie engelskundervisning. Vilket var den inriktning studien hade. Det empiriska materialet samlades in från två olika skolor med olika förutsättningar för att ge undersökningen en högre reliabilitet och validitet. Dock kan sägas att undersökningens resultat skulle innehålla fler svar och visat på fler arbetssätt om den gjorts i flera skolor med flera lärare. Denna lilla studie ger ingen komplett eller allmängiltig bild av hur arbetet ser ut i skolor med nyanlända elever i den ordinarie engelska undervisningen då det finns fler sätt att arbeta på.

4.6 Metodkritik

Vald metod fungerade för att få svar på vad lärarna ansåg vara svårt samt hur undervisningen faktiskt går till under engelskalektioner med nyanlända i ordinarie undervisning. Mitt fokus låg på vad lärarna ansåg vara svårt och om jag enbart hade valt intervju som metod hade mycket endast handlat om organisatoriska problem som överlämnande och kartläggning samt tillgång till annat material. Under en sådan här liten studie kan alltid oförutsägbara händelser inträffa och likaså misstag i planeringen. När jag skulle intervjua lärare A4 blev det ont om tid och jag fick istället maila mina följdfrågor, vilket inte blir det samma som ett möte. Även om frågorna är öppna så kan inte svar uppmuntras att utvecklas eller direkt följdfråga ställas.

Under min andra observation med lärare A5 dök inte den eleven upp som läraren hade tryckt upp ett speciellt individanpassat arbetshäfte till och jag fick då inte tillfälle att se eleven arbeta med materialet. Vissa frågor som ställdes var riktade mot hur lärarna kände och handlade inte om de nyanlända eleverna. Detta gav mig en djupare förståelse för arbete med nyanlända elever. Självklart kan man i efterhand tycka att man borde formulerat om vissa frågor för att få ett mer utvecklat svar. Ytterligare aspekter man skulle kunna använt hade varit elevernas synvinkel på, framförallt, om de känner sig inkluderade och kan följa undervisningen. Trots detta så kunde vissa utav de svårigheter lärarna ansåg finnas vid undervisning av nyanlända samt de arbetssätt och strategier lärarna använder för att underlätta kunskapsutvecklingen i ämnet engelska för de nyanlända iaktas under observationerna och tillsammans med intervjuerna kunde svar på studiens frågor ändå besvaras från den data som samlats.

5. Resultat och analys

Här presenteras resultaten från frågeformuläret, observationerna samt intervjuerna. Resultaten analyseras utifrån den frågeställning som studien har genom en triangulering av de olika metoderna.

5.1 Vilka svårigheter anser lärarna att nyanlända elever möter och hur tar de sig uttryck i ordinarie engelskundervisning?

Som tidigare nämnts i urvalet så har dessa lärare olika antal nyanlända i sin ordinarie undervisning i engelska och dessa elever ligger på olika kunskapsnivåer i både engelska och svenska. Oavsett detta anser alla de tre lärarna att det svåraste för nyanlända eleverna är att

följa med i genomgångar där översättningar till svenska språket sker vilket också syns under observationerna då dessa elever har svårt att följa med eller helt enkelt upphör med sitt arbete. Under observationen där klass A4 skulle redovisa läxor visade det sig även att två utav de nyanlända eleverna inte gjort sina läxor. Läraren i denna klass sa det svenska ordet högt på svenska och eleverna skulle skriva ner det engelska. När ordet päls kom upp räckte en utav de nyanlända eleverna upp handen för att hen inte förstod och läraren förtydligade genom att göra en gest och visa håret på armen och förklara att på djur heter det päls. Eftersom jag valt att inte intervjua eleverna vet jag inte om detta berodde på att de inte förstod. I klassen med lärare B5 kunde läraren ändå hjälpa den nyanlända eleven genom att förklara med andra ord på engelska då eleven hade tillräckligt med förkunskaper för att förstå instruktioner på engelska. I klass B5 arbetade det med en karta och med att ge vägbeskrivningar på engelska. De behövde inte översätta texten till svenska men trots detta hade den nyanlända eleven i klassen inte gjort sin läxa.

Både lärare A4 och lärare B5 anser att ett stort problem är att läroböckerna översätter engelska-svenska och det är svårt för eleverna att följa med eftersom de är helt främmande inför det svenska språket. I samtliga klasser arbetade de nyanlända eleverna med samma läroböcker som de övriga eleverna. Studier visar att barnens flerspråkiga kompetenser sällan utnyttjas i dagliga läs- och skrivaktiviteter för de genomförs nästan uteslutande på svenska och har sällan anknytning till elevens modersmål (Axelsson 2009 se Cummins 2017, s.192). Lärare A5 hade dock beställt läroböcker för engelska i olika nivåer men dessa hade ännu inte kommit. Cruz-Rus (2015) påpekar att nyanlända elever har ett behov av att få arbeta med olika material och på olika nivåer i ett mångkulturellt klassrum då det är en mötesplats för olika kulturer, förmågor och språk med elever på olika nivåer (s. 2).

Utöver detta så kan tolkningen av observationerna visa att vissa av de nyanlända eleverna hade svårt med motivationen då de hade svårigheter att förstå. Detta gjorde att de istället för att göra uppgifterna blev okoncentrerade, rörde på sig eller inte arbetade alls. När klass A4 skulle arbeta i sina arbetsböcker och beskriva vad de själva tyckte att de lärt sig från kapitlet med pandan och i sista uppgiften beskriva ett husdjur gjorde den ena nyanlända ingenting, la till och med huvudet på bänken och läraren fick gå fram och prata med eleven. Läraren förklarade att eleven åtminstone kunde försöka men eleven svarade att hen skulle göra det hemma själv istället. En annan elev gick ut ur klassrummet och skulle dricka vatten och kom

inte tillbaka så läraren var tvungen att gå dit för att säga till. Elevernas motivation och engagemang är faktorer som inte bara är kopplat till relationen mellan lärare och elev utan även hur relevant ämnesinnehållet och undervisningens genomförande är (Kaya 2016, s.64). Om eleven har svårt att följa med i undervisningen tappar den alltså motivationen vilket visades sig i detta fall. Den nyanlända eleven i klassen med lärare B5 tappade bara fokus under en liten stund när övriga elever bytte uppgift till att gå igenom en för-test inför ett prov i geografi och hade en genomgång på tavlan. Eleven blev såklart intresserad av vad som visades på tavlan men för att återfå fokus gav läraren eleven hörselkåpor och iPad som eleven skulle arbeta med genom att öva på ord på engelskan. Att eleven fortsatte att arbeta berodde antagligen på att den nyanlända eleven har tillräckligt goda kunskaper i engelska för att kunna följa med i undervisningen eller förstå förklaringar på engelska språket vilket gör att hen kan följa med bättre.

5.2 Vilka strategier och arbetssätt använder läraren för att stödja den nyanländas språkutveckling i det engelska språket och på vilka sätt omsätts dessa i praktiken?

De strategier och arbetssätt som lärarna använde sig av under mina observationer skiljer sig något från varandra och viktigt att poängtera är att jag bara fick se en liten del av deras undervisningsmodell eftersom denna studie inte följde lärarna under en längre period.

Lärare B5 försökte så långt som möjligt hålla sin lektion genom att enbart prata på engelska och gick ofta fram för att förtydliga på engelska till den nyanlända eleven. Både lärare B5 och A4 använde ofta kroppsspråk och gester för att förtydliga.

Lärare A4 använde även under båda observationerna bilder för att visa olika betydelser vilket var tydligt inriktat på att underlätta förståelsen för de nyanlända då orden annars kunde ha översatts enbart på svenska. Kapitlet de arbetade med handlade om pandor, var de lever, hur de ser ut och vad de äter. Bilderna som visades var kopplade till kapitlet och till varje ord som fanns med i gloslistan. De använde bilder för att förklara svart-vit, stor och liten samt ord som päls och skog. Ladberg (2009) påpekar att för en nyanländ att lära sig ett nytt språk är det mer komplicerat då det kan vara svårt för dem att få användning av det de tidigare lärt sig samtidigt som mycket nytt ska tas in vilket kan skapa förvirring och känslomässigt kaos (s.154) men lärare A4 har genom att förstärka med bilder som eleven kan koppla till försökt

att undvika just detta genom att integrera nya kunskaper och färdigheter med de kunskaper eleven redan har vilket Cummins (2017) definierar lärande som (s.114). Genom att visa bilder så kan läraren ge eleven möjlighet att koppla till ord på sitt förstaspråk, sin bakgrundskunskap.

En av Cummins (2017) undervisningsstrategier handlar om stöd som gör stoffet mer förståeligt genom till exempel användning av elevernas förstaspråk för att förmedla begrepp men även för att stödja elevens aktiva användning av språk (s.113). Den här strategin synliggjordes hos lärare A5 som hade tre nyanlända med samma modersmål och som lät dessa elever sitta tillsammans. De tre eleverna hade olika nivåer på engelska och svenska men kunde hjälpa varandra. Det handlar inte enbart om stöttning utan blir även ett inkluderande arbetssätt. De pratade om avsnittet från filmen *”Max the movie”* som de precis sett och ett utav orden som kom upp var ordet docka. Max har i filmen en docka som går sönder. Läraren försökte förklara med andra ord, både på engelska och svenska, vad en docka är utan att eleven förstod och en utav de andra eleverna med samma modersmål erbjöd sig att förklara på modersmålet. Lärare A5 ställde även följdfrågor om någon elev översatt till modersmålet för att kontrollera att översättningen verkligen blev korrekt, eftersom läraren inte talar samma modersmål, och på så vis fått eleven att förstå ordet. Under första observationen fick eleverna prata, på engelska, om upplevelser av mobbning. Det behövde inte vara en personlig händelse utan kunde vara något de bevittnat. Alla elever hann inte berätta men de elever som gjorde det visade ett stort intresse för ämnet då det var något de kunde relatera till. Här har läraren bejakat elevernas kulturella, språkliga och personliga identiteter och skapat förutsättning för eleverna att vilja satsa själva vilket enligt Cummins (2017) är en viktig del av språkinläringen (s.114). Läraren har även skapat dialog och interaktion vilket är en viktig del för att lära sig ett främmande språk då det inte enligt Kaya (2016) räcker med att enbart läsa eller höra språket (s.56). Lärare A5 var noga med att säga varje mening på både engelska och svenska till skillnad från B5 som undervisade nästan uteslutande på engelska.

5.3 Hur arbetar läraren med hjälpmedel och resurser för att bemöta svårigheter med undervisningen av nyanlända i ordinarie engelskundervisning?

Skillnaden mellan de olika skolorna när det gäller tekniska resurser är ganska stor. I skola A finns det inte tillgång till tillräckligt med datorer för en hel klass. Lärare A5 hade dock fått

tillåtelse att beställa hem Ipads till de nyanlända eleverna för att underlätta deras inläring av engelska bland annat genom att kunna översätta ord och fraser via Ipaden till sitt modersmål. Inte heller hade skola A några Smartboards utan använde sig av datorer som kopplades upp till en skärm. Detta gör att lärarna mest kan visa bilder, film och texter men medverkar inte till att eleverna får interagera som de i stället kan göra i olika program på Smartboarden genom att till exempel gå fram och fylla i ord och fraser. Enligt Cummins (2017) ger det minimal effekt om verktyg används enbart för översättning men om den utnyttjas för en projektbaserad undersökning kan det ge större effekt (s.236).

Skola A hade även en förberedelseklass i skolan som undervisades av en specialpedagog. Vissa av eleverna som gick i ordinarie engelska undervisningen läste övriga ämnen, förutom bild och idrott, i förberedelseklassen. Lärarna i skola A hade därför möjlighet att vända sig till specialpedagogen vid behov och det fanns ett nära samarbete. Lärare A5 visade film via datorn där textning skedde först på svenska och sedan på engelska. Den läraren hade även så pass många nyanlända i sin klass och även elever som ligger på gränsen för att kallas för nyanlända samt ytterligare två på väg in i klassen att hen har beställt hem material i engelska i olika nivåer riktat mot nyanlända. Tills att detta material har kommit använder läraren olika häften som eleverna kan arbeta med i olika nivåer. Under min andra observation hade läraren sammanställt ett sådant häfte till en utav de nyanlända eftersom läraren ansåg att hen inte kunde följa med i den planerade undervisningen. Den planerade undervisningen handlade om läsförståelse via en webbsida. Eleverna får läsa en text för att sedan svara på frågor. Nivån på testet är relativt svår i början men anpassas sedan efter elevernas individuella nivåer men trots detta skulle det vara för svårt för den nyanlända eleven som är helt ny på engelska. Lärare A5 hade fått hjälp av lärare A4 för att få till ett häfte med arbetsuppgifter på lämplig nivå. Skolinspektionens rapport (2010:17) bedömde att goda exempel på hur undervisning kan anpassas till elevers olika förutsättningar och behov är just att ge eleverna möjlighet till material i olika nivåer. Under min andra observation visade Lärare A4 bilder för att förtydliga betydelsen av vissa ord.

I skola B hade alla eleverna tillgång till Ipad eller Chromebook och den nyanlända hade dessutom en APP som översatte till modersmålet. Med dagens teknologiska samhälle anser Kinginger (2000) att arbete med Ipads eller datorer ger flera möjligheter att lära sig ett främmande språk då de med hjälp av dessa hjälpmedel kan introducera eleverna i sociala

sammanhang och relationer utöver de som finns i klassrummet (s.23). Under min första observation fick den nyanlända eleven i klass B använda Ipad. I skola B kom studiehandledaren som även undervisade i modersmål till skolan en gång i veckan. Lärare B5 samarbetade med modersmålläraren genom att tala om för denne vad som skulle gås igenom under nästkommande vecka men har hittills inte behövt göra det när det kommer till engelska. Detta för att studiehandledaren ska kunna gå igenom med eleven för att förbereda eleven och ge eleven en framförhållning om vad som komma skall. Läraren skickade även ut ett veckobrev till vårdnadshavaren.

Något som skolinspektionen tar upp som en svårighet i sin rapport (2014:03) är dels att det visat sig att studiehandledaren just kommer enbart vid ett tillfälle i veckan samt att samarbetet mellan ämneslärare och studiehandledare är ringa. Skollagen är vag när det gäller kraven på studiehandledarnas kvalifikationer och kriterier för att stödet ska ges och skolorna har alltså stor flexibilitet och kan välja själva hur de vill använda studiehandledning (Cummins 2017, s.134). Ingen utav skolorna använde studiehandledning till engelskan.

5.4 På vilket sätt arbetar lärarna med individanpassning för de nyanlända eleverna i engelska undervisningen?

Lärare A4 använde bilder i sitt arbetssätt och detta är en del i individanpassningen. Alla eleverna fick se bilderna men för elever som kan förstå det svenska språket hade det räckt med att förklara på svenska vad orden betydde. Under första observationen fick eleverna även arbeta i par för att hjälpa varandra vilket gällde alla elever och det framkom inte om detta gjordes för att underlätta för de nyanlända. Inget annat material eller arbetssätt påvisades under de två observationer jag gjorde.

Lärare A5 lät elever med samma modersmål samarbeta och hade även beställt material i olika nivåer för att kunna anpassa undervisningen för de nyanlända eleverna. Under andra observationen hade läraren även tryckt upp ett häfte som var speciellt framställt för en utav de nyanlända. Kaya (2016) påvisar hur svårt det faktiskt är att hitta läromedelstexter eller faktatexter som är skrivna för nyanlända som riktar sig mot åk 4 eller äldre även om det har börjat publiceras fler och fler läromedel riktade till nyanlända elever (s.111). Lärare A5 ger även färre och lättare glosor till de nyanlända eleverna som är nya i engelska språket och lärare B5 gav läxor som inte handlade om att översätta texter utan mer med fokus på att läsa

och återberätta på engelska vad texten handlat om. I läxan som handlade om vägbeskrivning som eleverna i klass B5 hade fått behövde de inte översätta till svenska.

6. Diskussion

En stor del som kom fram under intervjuerna med lärarna var vilka svårigheter de kände att de hade med undervisning av nyanlända, alltså inte vilka svårigheter de nyanlända har.

Framförallt återkom hos alla tre av lärarna problemet med informationen om elevernas förkunskaper i engelska. Eleven i skola B hade kartlagts av kommunen och läraren fick enbart information om att eleven läst engelska i fyra år men ingen information om på vilken kunskapsnivå eleven befann sig. Lärare B5 hade även fått väldigt kort varsel om att eleven skulle komma in i klassen. I och med det korta varslet var det svårt för läraren att ha material färdigt till eleven vilket är en utav de strategier Ojala (2016) anser underlättar integreringen av den nyanlända eleven (s.43). Direktiven för den kommunen som skola B tillhör är att alla nyanlända elever ska direkt in i ordinarie undervisning oavsett nivå och att i största möjliga mån arbeta med samma arbetsböcker. Detta fungerade enbart, enligt lärare B5, för att eleven hade tillräckliga kunskaper för att kunna följa med och kommunicera i engelska. Varken lärare B5 eller A5 har tidigare arbetat med nyanlända och kände en viss otillräcklighet eller osäkerhet i sin undervisning.

Lärare A5 kände att de elever som inte kom ifrån förberedelseklassen i skolan, kom med för lite information om deras egentliga kunskaper i engelska och även här med kort varsel. Lärare A5 försökte att få en större förståelse om deras tidigare kunskaper genom att prata individuellt med eleverna och de fick även ta med tidigare skolböcker, om de hade några. Anna Kaya (2016) som är lärare och språkutvecklare anser att ett försök att ta reda på elevens förkunskaper krävs för att kunna anpassa undervisningen efter de nyanlända elevernas behov och förutsättningar (s.72).

För lärare A5 var ett av de stora problemen att denne hade många nyanlända i klassen som alla låg på olika nivåer och tillräckligt material i olika nivåer inte fanns i skolan men hoppas att beställningen av nytt material som var på väg skulle hjälpa till att underlätta med just det problemet. Detta resultat påminner om Skolinspektionens rapport (2014:03) där det framkom

att lärarna upplevde att de saknar bland annat resurser och verktyg för att kunna anpassa undervisningen till alla elever i klassrummet.

En utav frågorna i enkäten handlade om huruvida nyanlända elever skulle behöva bedömas annorlunda jämfört med övriga elever inom engelska. Anser lärarna att det skulle vara bättre för eleverna om man tittade på de framsteg eleverna själva gör istället för att de bedöms med samma kunskapskrav som övriga elever? OECD har visat att vi i svenska skolan har en tendens att fokusera på kunskapskraven i stället för deras egna framsteg och detta leder till att eleverna tappar motivationen och självförtroendet (Cummins 2017, s.239).

Att kunna förbättra inlärningsprocessen hos elever är viktigt, inte enbart för att förutsättningarna att få ett välbetalt arbete ökar utan att det även ökar integrationen genom förståelsen för andra människor och andra kulturer. För att kunna förbättra denna process måste vi som Säljö (2015) påpekar, ta hänsyn till att kunskap och färdigheter kommer ifrån det vi förstår. Vårt handlingsmönster bygger vi upp i ett samhälle vi är delaktiga i genom att interagera med andra människor (s.21). När man då kommer som nyanländ har man redan med sig ett samhälle man en gång varit delaktig i och det samhälle man kommer till ser inte alltid likadant ut och kan ha andra värderingar. Det är viktigt att man som lärare tar hänsyn till detta och bygger vidare på elevens förutsättningar. Den sociokulturellt stödjande miljön är en central komponent i flerspråkiga elevers utbildning tillsammans med deras språkutveckling. Klassrummet utgör här en viktig del i den sociokulturellt stödjande miljö som bör vara inriktad mot samarbete och skapa trygghet (Norberg-Brorsson 2016, s.137-138). Även Säljö (2005) tar upp att lärande bör förstås i ett kommunikativt och sociohistoriskt perspektiv där kunskap sker i samspel mellan människor för att sedan bli en del av den enskilde individen och för detta krävs resurser i form av praktiska redskap (s.9). Thomas & Colliers (1997) studie stödjer just detta, om eleverna får använda sina tidigare erfarenheter och kulturella bakgrund i en stödjande lärandemiljö samt får undervisning på sitt första språk så länge som möjligt så är detta det bästa sättet att nå framgång i sina studier. Även Cummins (2017) sammanfattning av olika forskningsresultat visar på ett positivt samband mellan utveckling av kunskapsmässiga färdigheter på första språket och motsvarande utveckling på andra språket (s. 138).

En faktor som inte undersöktes i denna studie var vad eleverna själva ansåg vara svårast eller om de kände sig inkluderade i klasserna eller hur kontakten med vårdnadshavare gick till. Det finns tidigare forskning om mottagande av nyanlända samt studier om deras svenska inläring men väldigt lite om den delen som handlar om informationsöverlämnandet från kartläggning gjord av kommunen till läraren i ordinarie klass. Det är just den delen som de lärare jag intervjuat tycker är dålig även om de alla ser svårigheter med att individanpassa undervisningen.

6.1 Vidare forskning

Denna studie hade kunnat göras under en mycket längre tid och även inom andra områden som till exempel historia. Få studier har tidigare gjorts om hur man arbetar för att stödja nyanlända elever i deras kunskapsutveckling. Det är svårt att angripa ett nytt språk, till exempel engelska, då eleven är främmande för det svenska språket och kanske aldrig tidigare har stött på det engelska. Detta har varit väldigt intressant. Vidare forskning inom mötet för nyanlända elever av ytterligare språk är något som behövs där man även kan inkludera både elevernas och föräldrarnas synvinkel samt samverkan mellan skola och vårdnadshavare. Hur kartläggningen av elevens tidigare kunskaper och överlämnandet av denna till ämneslärarna går till behövs också tittas på då det i denna lilla studie framkom att den är bristfällig.

Intressant hade även varit att titta på hur skolor arbetar med det material som på senare tid utvecklats för att stödja nyanlända i deras språkutveckling inom engelskan.

Referenser

- Andersson, A., Lyrenäs, S. & Sidenhag, L. (2015). *Nyanlända i skolan*. Polen: Gleerups Utbildning AB
- Blob, M. (2004). *Skolintroduktion för nyanlända flykting- och invandrabarn. En översiktsstudie av arbetet i fyra storstadskommuner*.
http://www.andrasprak.su.se/polopoly_fs/1.167151.1392637535!/menu/standard/file/Skolintroduktion_for_nyanlanda_flykting_och_invandrabarn.pdf [2017-10-11]
- Bunar, N. (2010). *Nyanlända och lärande – en forskningsöversikt om nyanlända elever i den svenska skolan*. <https://publikationer.vr.se/produkt/nyanlanda-och-larande/> [2017-10-11]
- Celik-Korkmaz, S. (2013). *Third language learning strategies of ELT learners studying either german or french*.
<http://dergipark.ulakbim.gov.tr/hunefd/article/view/5000048045/5000045365> [2017-10-28]
- Cruz-Rus, C (2015). *Everybody has the right to improve: Proposing an adaptation for 4th year of ESO students with English as their L1 or L2*. https://ac.els-cdn.com/S1877042815019370/1-s2.0-S1877042815019370-main.pdf?_tid=c1fb7916-aea7-11e7-a627-00000aab0f27&acdnat=1507742299_adf08a7a352afa23056b907033273189 [2017-10-11]
- Cummins, J. (2017). *Flerspråkiga elever – effektiv undervisning i en utmanande tid*. Litauen: Natur & Kultur
- Dalen, M. (2011). *Intervju som metod*. Polen: Gleerups Utbildning AB
- Kaya, A. (2016). *Att undervisa nyanlända – metoder, reflektioner & erfarenheter*. Estland: Natur & Kultur
- Kinginger, C. (2000). Learning the pragmatics of solidarity in the networked foreign language classroom. I Kelly-Hall, J & Stoop-Verplaetse, L. (red.) *Second and foreign language learning through classroom interaction*. United States of America: Lawrence Erlbaum Associates, Inc., ss. 23-46.
- Ladberg, G. (2009). *Skolans språk och barnets – att undervisa barn från språkliga minoriteter*. Malmö: Studentlitteratur AB
- Lahdenperä, P. (2003). *Goda interkulturella miljöer för elevers språk- och kunskapsutveckling*.
http://www.andrasprak.su.se/polopoly_fs/1.84010.1333707376!/menu/standard/file/2003_2_Lahdenpera.pdf [2017-10-28]

- Lalander, P. (2015). Observationer och etnografi. I Ahrne, G. & Svensson, P. (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. 2. Uppl., Malmö: Liber AB, ss. 93-113.
- Norberg-Brorsson, B. (2016) Språk- och ämnesutvecklande arbete i samhällsorienterande ämnen – en fallstudie. I Lahdenperä, P. & Sundgren, E. (red.) *Skolans möte med nyanlända*. Kina: Liber AB, ss. 135-161.
- Obondo, M. (1999). Olika kulturer, olika språksocialisationer – konsekvenser för utbildning och social integrering av invandrar barn. I Axelsson, M. (red.) *Tvåspråkiga barn och skolframgång – mångfalden som resurs*. Stockholm: Rinkeby Språkforskningsinstitut, ss. 36-60.
- Ojala, T (2016). *Mötet med nyanlända – vägen till en framgångsrik skolgång*. Slovenien: Gothia Fortbildning
- SFS 2010:800 *Skollagen*. Stockholm: Utbildningsdepartementet
- SKOLFS 2016:2 *Skolverkets allmänna råd med kommentarer – Utbildning för nyanlända elever*. Stockholm: Skolverket
- Skolinspektionen (2010). *Undervisningen i engelska i grundskolan*. (Rapport 2010:17).
<https://www.skolinspektionen.se/globalassets/publikationssok/granskningsrapporter/kvalitetsgranskningar/2010/engelska/kvalgr-enggr-slutrapport.pdf> [2017-11-11]
- Skolinspektionen (2014). *Utbildning för nyanlända elever*. (Rapport 2014:03).
<https://www.skolinspektionen.se/globalassets/publikationssok/granskningsrapporter/kvalitetsgranskningar/2014/nyanlanda/nyanlanda-rapport-03.pdf> [2017-10-10]
- Skolinspektionen (2017). *Råd och vägledning*. <https://www.skolinspektionen.se/sv/Rad-och-vagledning/Lektionsobservationer/> [2017-10-28]
- Skolverket (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. Västerås: 2011
- Stockholms Stad (2014). *En kunskapsöversikt – nyanlända elever*.
http://pedagog.stockholm.se/Pedagog/1%20Nya%20sajten/I%20undervisningen/Nyanl%C3%A4nda/Kunskaps%C3%B6versikt_nyanl%C3%A4nda.pdf [2017-10-16]
- Säljö, R (2005). *Lärande i praktiken – ett sociokulturellt perspektiv*. Smedjebacken: 2005
- Säljö, R (2014). Den lärande människan I: Lundgren, U., Säljö, R. & Liberg, C. (red.). *Lärande skola bildning – grundbok för lärare*. 3.uppl., Lettland: Natur & Kultur.
- Thomas, W & Collier, V (1997). *School effectiveness for language minority students*.
http://www.thomasandcollier.com/assets/1997_thomas-collier97-1.pdf [2017-10-10]

Missivbrev

SÖDERTÖRNS HÖGSKOLA | STOCKHOLM
sh.se

Hej,

Jag heter Susanne Karlsson och går lärarutbildningen på Södertörns Högskola. Just nu skriver jag min första c-uppsats som är inriktad på ämnet engelska. I uppsatsen har jag valt att titta på hur man kan individanpassa undervisningen i engelska och vilka problem som kan uppstå. Jag har speciellt fokus på om det finns nyanlända i ordinarie undervisningen.

Jag kommer att närvara under två engelska lektioner som observatör. Jag kommer inte vara deltagande under undervisningen och inte heller ställa frågor till eleverna. Jag kommer alltså enbart att observera och ta anteckningar för att sedan prata med ämnesläraren och ställa några frågor till henne eller honom.

Studien kommer att vara underlag för min uppsats men varken skolan, någon elev eller lärares namn kommer att vara med. Det är helt anonymt och ingen information kommer användas till något annat än min uppsats. Deltagandet är frivilligt men jag skulle vara oerhört tacksam om ni skulle låta era barn delta under observationen då det är en viktig del i undersökningen.

Tack på förhand! Vid frågor kontakta gärna mig.

Hälsningar

Susanne Karlsson

evgenikou@hotmail.com

076-9309728

Frågeformulär

SÖDERTÖRNS HÖGSKOLA | STOCKHOLM
sh.se

Namn:
Ålder:
Antal år i yrket:
Antal år i nuvarande skola:
Lärare i vilka ämnen:
Lärarstudenten från vilket år:
Årskull som undervisas:
Antal elever:
Antal nyanlända:
Kartlagd engelska kunskap nyanländ:

Hur länge har du undervisat nyanlända?

Har du fått gå någon fortbildning eller förberedelser för att arbeta med nyanlända elever?

Har skolan även speciella klasser med engelska för nyanlända, vid behov?

Finns det möjlighet till hjälp på modersmål vid engelska undervisning, vid behov?

Vilka utmaningar finns det med att undervisa engelska för nyanlända?

Vilka är, enligt dig, de bästa pedagogiska strategierna för att stötta nyanlända elever i deras inläring av engelska?

Vilka typer av hjälpmedel och stödverktyg har nyanlända elever tillgång till?

Har nyanlända behov av et annat bedömningsätt än de andra eleverna?

Grundfrågor inför intervju

SÖDERTÖRNS HÖGSKOLA | STOCKHOLM
sh.se

Gör du något annorlunda när den nyanlända ska skriva läxor eller prov?

Hur fungerar det när du ger läxor?

Vet du vem som hjälper eleven med läxläsning?

Hur fick du reda på vart eleven låg kunskapsmässigt i engelskan?

Gör du någon speciell planering med hänsyn till den nyanlända?

Verkar eleven mer motiverad för engelskan än övriga ämnen med tanke på att han redan kan engelska?